

سازمان آزمایشگاه‌های علمی ایران

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

معاونت پژوهش و فناوری

دستورالعمل آزمایشگاه مرکزی دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و

مراکز آموزش عالی

وحید احمدی

معاون پژوهش و فناوری

اردیبهشت ماه ۱۳۹۴

فرم مشخصات سند

عنوان سند: دستورالعمل آزمایشگاه مرکزی دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش عالی

تاریخ تصویب سند: ۱۳۹۴/۰۲/۲۲

شماره سند: ۳/۳۱۳۸۴

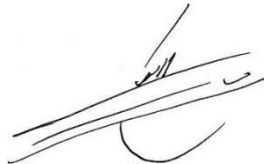
تهیه کننده: دفتر حمایت و پشتیبانی امور پژوهش و فناوری، شبکه آزمایشگاه‌های علمی ایران (شاعا)

دستورالعمل آزمایشگاه مرکزی دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش عالی به استناد مفاد بند ۳ بخش "ب" ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و بند ۱-۲ سیاست‌های کلی علم و فناوری تاریخ ۹۳/۶/۲۹ ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری و همچنین بهره‌گیری از نظرات دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزشی و ترغیب دانشگاه‌ها مراکز پژوهشی و آموزش عالی برای ایجاد آزمایشگاه مرکزی و افزایش بهره‌وری از امکانات و تجهیزات پژوهشی به تصویب معاون محترم پژوهش و فناوری وزارت متبوع رسید و جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

تصویب کننده:

وحید احمدی

معاون پژوهش و فناوری

دستورالعمل آزمایشگاه مرکزی دانشگاه ها، مراکز پژوهشی، پارک های علم و فناوری و مراکز آموزش عالی

مقدمه:

با توجه به گسترش مراکز آموزش عالی در کشور و با عنایت به اینکه بخش زیادی از اعتبارات مراکز آموزش عالی برای خرید و تأمین تجهیزات تحقیقاتی و آزمایشگاهی تخصیص می‌یابد ساماندهی تجهیزات مذکور امری ضروری به نظر می‌رسد. براساس بررسی های به عمل آمده مشخص شده است این تجهیزات در قالب آزمایشگاه های کوچک و پراکنده، در قسمت های مختلف آموزش عالی جانمایی شده و تعداد قابل توجهی از آنها به صورت موازی و تکراری توسط مؤسسات و مراکز آموزشی و پژوهشی خریداری شده است. بدین ترتیب با وجود هزینه های زیادی که صرف آن شده، بهره برداری کافی از آنها صورت نپذیرفته است. از طرف دیگر برخی از این تجهیزات به دلیل نگهداری نامناسب و عدم استفاده صحیح غیرقابل استفاده و مستهلک شده است. از این رو برای ساماندهی وضعیت موجود تجهیزات آزمایشگاهی و تحقیقاتی از نظر نرم افزاری، سخت افزاری و نیروی انسانی بر اساس سیاست های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دستورالعمل آزمایشگاه مرکزی با شرح وظایف ذیل تدوین شده است. لذا تأکید می‌شود. دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، پارک های علم و فناوری و مراکز پژوهشی که دارای آزمایشگاه می‌باشند نسبت به عملیاتی نمودن این دستورالعمل اقدام نمایند.

ماده ۱ – تعاریف

آزمایشگاه مرکزی: به مجموعه ای از سخت افزارها، نرم افزارها، منابع انسانی متخصص و دستورالعمل های مرتبط اطلاق می‌شود که در فضای فیزیکی متناسب، به صورت شبکه ای برای انجام آزمایش های علمی و تحقیقاتی ایجاد و سازماندهی شده است.

مؤسسه: منظور از مؤسسه دانشگاه ها، مراکز پژوهشی، پارک های علم و فناوری و مراکز آموزش عالی زیرمجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.

شورا: شورای آزمایشگاه مرکزی که از این به بعد به اختصار شورا نامیده می‌شود.

ماده ۲ – موضوع آزمایشگاه مرکزی:

آزمایشگاه مرکزی با موضوع ساماندهی امکانات و تجهیزات پیشرفته مورد نیاز گروه های مختلف آموزشی و پژوهشی و فناوری، بهره وری بهینه از امکانات موجود، صرفه جویی و جلوگیری از خریدهای تکراری، موازی و غیرضروری، امان بهره برداری از داده ها در آینده، ایجاد ارتباط بیشتر بین پژوهشگران، انتقال اطلاعات، پرهیز از انحصاری شدن دستگاه ها و تجهیزات موجود، فعال نمودن کلیه تجهیزات آزمایشگاهی موجود و امکان دسترسی همه اعضای هیأت علمی، پژوهشگران، دانشجویان و محققان به فضاها و امکانات پژوهشی ایجاد می‌شود.

در ضمن امکان دارد تجهیزات مورد نظر در یک فضای بسته، در یک محل تجمع شده باشند یا اینکه در قالب آزمایشگاه های اقماری به صورت شبکه ای و زیر نظر رئیس آزمایشگاه مرکزی آن مؤسسه فعالیت نمایند.

ماده ۳- هدف از ایجاد آزمایشگاه مرکزی

۱-۳ نهادینه کردن فرهنگ اشتراک گذاری منابع و توانمندی های علمی و آزمایشگاهی (سخت افزاری و نرم افزاری)

۲-۳ امکان برنامه ریزی و مدیریت خدمات آزمایشگاهی

۳-۳ متمرکز شدن تجهیزات آزمایشگاهی جهت ارائه خدمات بهینه پژوهشی و فناوری توسط کارشناسان آموزش دیده و متخصص

۴-۳ زمینه سازی برای مدیریت نگهداری و تعمیر تجهیزات آزمایشگاهی

۵-۳ جلوگیری از خرید تجهیزات مشابه و فراهم آوردن امکان خرید دستگاه های ضروری

۶-۳ ایجاد شبکه آزمایشگاهی در سطح مؤسسه با محوریت آزمایشگاه مرکزی

۷-۳ تسهیل در بهره برداری بهینه از آزمایشگاه ها و کارگاه های موجود در مؤسسه

۸-۳ تسهیل خدمات رسانی در شبکه آزمایشگاه های علمی ایران

۹-۳ امکان مشارکت فعال در اجرای پروژه های تحقیقاتی استانی، ملی و بین المللی

۱۰-۳ سهولت در برقراری نظام HSE

ماده ۴- مرکز اصلی آزمایشگاه

هر مؤسسه دارای یک آزمایشگاه مرکزی خواهد بود، بنابراین مرکز اصلی آزمایشگاه، درون مؤسسه مربوطه می باشد.

ماده ۵- ترکیب شورای آزمایشگاه مرکزی

- رئیس مؤسسه (رئیس شورا)
- معاون پژوهش و فناوری مؤسسه (نائب رئیس)
- معاون آموزشی مؤسسه
- معاون اداری و مالی مؤسسه
- رئیس آزمایشگاه (دبیر)

تبصره: در صورت نبود معاون پژوهش و فناوری در مؤسسه، مدیر پژوهش و فناوری جایگزین می شود.

ماده ۶- زمان و اداره جلسات شورا

تعیین زمان جلسه شورا و ترتیب دعوت بنا به صلاحدید شورای آزمایشگاه مؤسسه حداقل دو بار در سال و برای رسمیت یافتن شورا، حضور حداقل سه نفر از اعضای شورا الزامی است. تصمیمات اتخاذ شده با رأی اکثریت نسبی اعضای به تصویب می‌رسد.

ماده ۷- وظایف شورای آزمایشگاه مرکزی

- ۱-۷ تصویب چشم انداز و برنامه های سال و تعیین خط مشی لازم
- ۲-۷ افتتاح حساب بانکی به نام آزمایشگاه مرکزی برای کسب درآمدهای اختصاصی و گردش مالی آن (به منظور توسعه آزمایشگاه این درآمدها منحصرأ صرف آزمایشگاه می‌شود).
- ۳-۷ تأمین اعتبار و تغییر در سرمایه آزمایشگاه
- ۴-۷ تصیب بودجه سالیانه
- ۵-۷ تصویب ترازنامه مالی
- ۶-۷ بررسی، تصویب خرید و انعقاد قراردادهای تعمیر و نگهداری تجهیزات آزمایشگاهی
- ۷-۷ هماهنگ نمودن مصوبات شورا با سیاست ها و اهداف شبکه آزمایشگاه های علمی ایران (شاعا)
- ۸-۷ برنامه ریزی، ساماندهی و نظارت بر فعالیت های آزمایشگاه مرکزی
- ۹-۷ همکاری و ارتباط مستمر با رئیس آزمایشگاه مرکزی برای تحقق اهداف و فعالیت های علمی آزمایشگاه مرکزی
- ۱۰-۷ نظارت بر نحوه هزینه کرد صحیح اعتبارات

ماده ۸- انتصاب رئیس آزمایشگاه مرکزی

- ۱-۸ رئیس آزمایشگاه مرکزی به پیشنهاد معاون پژوهش و فناوری و ابلاغ رئیس مؤسسه به مدت ۴ سال منصوب می‌گردد.
- ۲-۸ تمام فعالیت های رئیس آزمایشگاه مرکزی زیر نظر معاون پژوهش و فناوری صورت می‌گیرد.

ماده ۹- وظایف رئیس شورا

- ۱-۹ اداره جلسات شورا
- ۲-۹ نظارت بر حسن جریان امور به خصوص نظارت بر عملکرد رئیس آزمایشگاه

ماده ۱۰- وظایف رئیس آزمایشگاه مرکزی

- ۱-۱۰ اداره آزمایشگاه و نظارت بر حسن انجام امور محوله
- ۲-۱۰ ارائه راهکارهای مناسب جهت افزایش ضریب ایمنی در آزمایشگاه
- ۳-۱۰ پیشنهاد به کارگیری و تعدیل کارکنان، تعیین وظایف و مزایای مربوط در حدود بودجه مصوب و مقررات
- ۴-۱۰ امضای اسناد مالی مرتبط با خرید تجهیزات آزمایشگاه از محل بودجه سالیانه و درآمدهای خصوصی آزمایشگاه با هماهنگی شورای آزمایشگاه مرکزی
- ۵-۱۰ ارائه فصلی گزارش مالی و آمار عملکرد و نحوه هزینه کرد اعتبارات شاعا به شورای آزمایشگاه مرکزی
- ۶-۱۰ تهیه و تنظیم پیش نویس دستورکارها و آیین‌نامه‌های مرتبط با آزمایشگاه مرکزی برای پیشنهاد به شورای آزمایشگاه مرکزی
- ۷-۱۰ پیشنهاد پرداخت درآمد مشخصی از آزمایشگاه به کارشناسان دستگاه ها بر اساس کارایی و تعهد کاری، به شورای آزمایشگاه مرکزی
- ۸-۱۰ پیشنهاد توسعه فعالیت های آزمایشگاه مرکزی به شورای آزمایشگاه مرکزی
- ۹-۱۰ انتخاب مدیران آزمایشگاه های وابسته به آزمایشگاه مرکزی با مشورت گروه های آموزشی و ابلاغ از طرف رئیس آزمایشگاه مرکزی
- ۱۰-۱۰ جمع آوری نیازهای تجهیزات بر اساس نظر رؤسای آزمایشگاه ها و ارائه آن به شورای جهت تصویب
- ۱۱-۱۰ تهیه بانک اطلاعات تجهیزات تحقیقاتی و آزمایشگاهی
- ۱۲-۱۰ همکاری مستمر با دفتر امور پشتیبانی پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- ۱۳-۱۰ نظارت بر نظام تعمیر و نگهداری تجهیزات
- ۱۴-۱۰ ابلاغ و پیگیری مصوبات جلسه شورا
- ۱۵-۱۰ ارسال گزارش سالیانه به رئیس شورا

ماده ۱۱- وظایف نائب رئیس شورا

۱-۱۱ اداره جلسه در غیاب رئیس شورا

۲-۱۱ ارسال گزارش عملکرد سالیانه با تأیید رئیس شورا به معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ماده ۱۲- نحوه تغییر دستورالعمل

شورای آزمایشگاه مرکزی مکلف است در پایان هر سال، آمار عملکرد آزمایشگاه را به همراه پیشنهادهای لازم به معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ارائه دهد تا این معاونت با جمع بندی گزارش ها و پیشنهادهای احتمالی آزمایشگاه های سراسر کشور، نسبت به تغییر احتمالی آیین نامه اقدام نماید.

ماده ۱۳- وظایف دفتر حمایت و پشتیبانی امور پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

۱-۱۳ دریافت گزارش آزمایشگاه های مرکزی سراسر کشور

۲-۱۳ نظارت بر عملکرد آزمایشگاه ها

۳-۱۳ تخصیص بودجه و اعتبارات، متناسب با مشارکت مؤسسه

۴-۱۳ پیشنهاد تغییر احتمالی دستورالعمل

ماده ۱۴- اعتبار دستورالعمل

این دستورالعمل در ۱۴ ماده و ۱ تبصره در تاریخ ۹۴/۲/۲۲ مورد تصویب قرار گرفت و از زمان ابلاغ لازم الاجرا است.